

I si les enquestes fallen més del que ens pensem en el cas dels Comuns i Ciutadans?

Pau Canaleta / @paucanaleta

Un dels “mantres” que no para de repetir-se aquests dies de campanya és que no es pot fer cas de les enquestes. I això és ben cert. Bàsicament per dos motius: per què encara hi ha un gruix molt considerable d'indecisos - entorn del 25% - que difícilment avui podem saber que faran el pròxim 21 de desembre. I en segon lloc, perquè hi ha una gran volatilitat i el canvi de vot entre les diferents opcions polítiques és molt significatiu.

Fins ara, a més de l'evolució de la mateixa campanya, aquests eren els principals elements que feien demanar prudència a l'hora de mirar les enquestes publicades i treure'n gaires conclusions. Cal, però, afegir un nou element que fa que en aquestes eleccions les enquestes poden fallar més del que ens pensem. Sobretot en el cas d'alguns partits: **Ciutadans, que podria estar sobrerrepresentat, i Catalunya en Comú, que podria estar infra-representat a les enquestes.**

L'origen d'aquesta distorsió està en l'estrany cicle electoral, caracteritzat per tres elements no molt habituals:

- El primer, la distorsió del calendari electoral. A diferència del que és habitual, a Catalunya hem tingut una convocatòria d'eleccions més o menys cada dos anys en comptes dels quatre habituals: 2010, 2012, 2015 i 2017.
- En el cas espanyol, la repetició de les eleccions generals en només sis mesos - el 20 de desembre de 2015 i el 26 de juny del 2016 -, és un altre element distorsionador molt important.
- El tercer element és la irrupció de dos partits nous al Congrés: Podem i Ciutadans. Partits que no tenien representació a Madrid fa només dos anys i que irrompen amb més de vuit milions de vots, el 35% dels sufragis i 103 diputats en total.

Problemes amb el record de vot a les enquestes

Tot això ha trastocat la percepció d'una part dels ciutadans sobre què van votar i quan van votar-ho. Quatre eleccions en dos anys i mig i la irrupció amb força de nous partits pot distorsionar el record d'alguns votants sobre el que van fer en cadascuna de les eleccions. Com hem pogut comprovar durant el mes d'octubre, la intensitat política és tan gran i passen tantes coses que es fa difícil traslladar-se al que vam fer fa dos anys sense estar influïts per les eleccions posteriors i pel que ha passat els darrers mesos.

Un dels elements claus en una enquesta a l'hora de poder fer una bona estimació de vot és el que anomenem “record de vot”. És a dir, el que diuen que van votar els enquestats en les eleccions anteriors. Aquest record no coincideix amb el que va passar realment en aquelles eleccions. Per ajustar la mostra a la realitat, cal corregir-ho a través de la ponderació. Així aconseguim tenir una mostra més ajustada al que va passar realment. Un cop tenim la mostra ponderada, creuem el record de vot amb la intenció directa de vot per veure les expectatives de cada partit. I finalment, en la famosa cuina, s'intenta interpretar què acabaran fent els indecisos o els que no volen contestar. D'aquí en surt l'estimació de vot, el que creiem que acabarà passant.

La repetició de les eleccions espanyoles pot influir sobre el que els electors de CSQP i C's recorden haver votat el 27-S

Analitzant les enquestes de les últimes setmanes s'intueix que hi ha un element que distorsiona el record de vot de les mostres i això, òbviament, incideix en l'estimació de vot que aquestes pronostiquen. L'element distorsionador està centrat sobretot en aquells dos partits que van irrompre amb força al Congrés ara farà un any: Podem i Ciutadans.

Si analitzem les darreres grans enquestes del CEO i del CIS, però també les internes dels partits, veurem un fet que es repeteix: el record de vot a Catalunya Sí Que Es Pot - l'anterior marca del món dels Comuns - sol estar sobredimensionat i el record de vot de Ciutadans al 27-S sempre és menor que els vots reals que va aconseguir. **Això podria ser causat simplement per l'atzar o fins i tot pel fet que a alguna gent no vulgui reconèixer que va votar Cs**, però també podria ser que el record de vot d'una part dels enquestats estigués distorsionat pel cicle electoral atípic que hem viscut.

És per això que he cregut interessant comparar el record de vot de les eleccions catalanes del 27 de setembre del 2015 amb el record de vot de les eleccions generals del 26 de juny del 2016 de les diferents enquestes publicades. Sembla clar que les darreres eleccions espanyoles acaben influint en el record de les catalanes: és a dir, les eleccions generals de 2015 i 2016 influeixen en el que recorden haver votat una part dels enquestats a les catalanes del 2015. Com a mínim pel que fa als votants de Catalunya Sí Que Es Pot i Ciutadans.

Vas votar Ciutadans o Comuns a les eleccions del 27-S?

Si mirem les dades, veurem que la majoria d'enquestes sobredimensionen el record de vot de CSQP entorn dels dos punts percentuals (10-11% versus 8,9% real), però quan es demana pel record de vot d'En Comú Podem a les generals, de mitjana està vuit punts per sota (16,4%) del resultat que van treure en realitat (24,5%). Hi va haver 15,5 punts de diferència entre el resultat de CSQP el 27-S i el d'ECP el 26-J. I en la mitjana d'enquestes, la diferència és només de 5,5 punts. Sembla evident que en una part dels electors dels Comuns les darreres generals han influït en excés, distorsionant el seu record de vot (a l'alça) del 27-S.

I això només succeeix amb el record dels comuns? Mirem què passa amb Ciutadans.

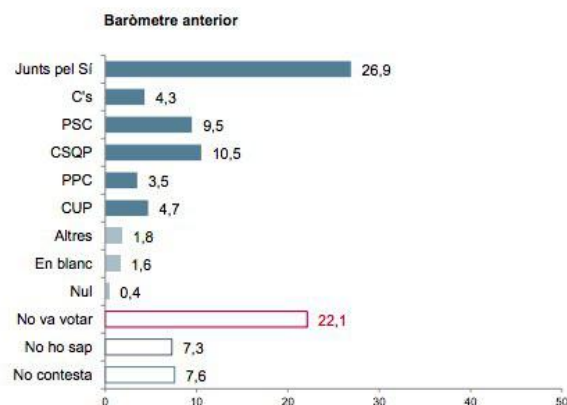
La majoria d'enquestes assenyalen un record de vot a Ciutadans molt inferior al que realment va tenir a les catalanes del 2015. El record es mou al voltant del 10% (llevat el del CEO que és només del 4,8%), quan en realitat el 27-S van treure gairebé un 18% dels vots. Però si analitzem el record de vot de Ciutadans a les eleccions generals del 26-J de les diferents mostres de les enquestes, veurem que s'ajusta molt més a la realitat - entorn del 8% - que va ser del 10,9%.

Així, la diferència real entre els vots que va treure Ciutadans el 27-S i el vot de Ciutadans el 26-J és de set punts percentuals, i en canvi, la mitjana d'enquestes es mouen al voltant d'un punt de diferència. En el cas dels votants de Ciutadans, el record recent està més ajustat que el llunyà, al contrari que els Comuns. Però en els dos casos, tant el record de vot del 27-S com el del 26-J són molt més propers del que van ser en realitat -es va produir un evident vot dual en ambdós casos- i tendeixen a acostar-se al més recent, el de les darreres eleccions generals.

Pregunta 38

Em podria dir a quin partit (*) o coalició va votar en les darreres eleccions al Parlament de Catalunya del 27 de setembre de 2015?

(N=1500; resposta simple; %)

Sembla evident doncs, tant en el cas dels Comuns com en el de Ciutadans, que el resultat de les darreres eleccions generals influeix en el record de vot del 27 de setembre del 2015.

Això ens indica que hi ha una certa distorsió en el record d'una part dels votants d'aquestes opcions, dient que van votar a una opció que no van votar, per què o bé es confonen d'eleccions, o bé no recorden un vot que van fer i que no van repetir en les dues següents eleccions generals.

En tot cas, sembla plausible que en una part de l'electorat d'aquests dos partits es produeix una distorsió en el record del darrer cicle electoral que no es produeix amb tanta intensitat en el dels altres partits, molt més estables en tots els sentits.

Com incideix això en el resultat final de les enquestes?

Doncs podria incidir de manera important, ja que si l'encreuament entre el record i la intenció és negatiu, les expectatives electorals es redueixen. I al revés, si l'encreuament dona un saldo molt positiu, les expectatives electorals es disparen. D'aquí sorgeix la fidelitat del vot, és a dir, el percentatge de votants que repetirien l'opció que van escollir en el seu moment. En funció del record i la intenció directa de vot, la fidelitat és alta o baixa. I d'aquí venen les expectatives electorals. Si la mostra està inflada o desinflada per la distorsió del record, les expectatives varien considerablement. **Si això passés, els comuns tindrien unes expectatives electorals més altes que les pronosticades, i Ciutadans, més reduïdes.** I això acabaria influint en el resultat de tots els partits.

El problema és que estem parlant dels records i les percepcions dels enquestats i això difícilment és quantificable, demostrable i difícil d'ajustar. A més, hem tingut unes setmanes molt intenses demoscòpicament parlant en la que les tendències - tot i aquesta distorsió - semblen clares. I això també contribueix a configurar la realitat electoral. No podem sortir de dubtes fins al 21 de desembre a la nit.

Pau Canaleta és consultor en comunicació.